

TĀHEKE

NR.3 1968

IRA LEMBER

Ei emakene märka

MEIL PEIDUS NELI ÕIT,
MIS TÄNA KOOS ME TÕIME,
NÜÜD KORDAMÕÖDA KÕIK
NEID NUUSUTADA VÕIME.

EI EMAKENE MÄRKA
ME TÄNAST ASKELDUST,
KUID HOMMIKUL, KUI ÄRKAB,
NÄEB KOHE ÜLLATUST.

VEEL KAPIS SUURES KARBIS
ON ISA TOODUD KOOGID
JA IGAÜKS SEALT KARBIST
NÜÜD VEIDI KREEMI PROOVIB.

EI EMAKENE MÄRKA
ME TÄNAST ASKELDUST,
KUID HOMMIKUL, KUI ÄRKAB,
NÄEB KOHE ÜLLATUST.

ME SALME TERVE TOSINA
NÜÜD TEAME ÕELDA PEAST,
KUID HOMSEKS PÄEVAKS SOSINAL
NEID KORDAMA VEEL PEAB.

EI EMAKENE MÄRKA
ME TÄNAST ASKELDUST,
KUID HOMMIKUL, KUI ÄRKAB,
NÄEB KOHE ÜLLATUST.

2

Kingitus

HEINO VÄLI

Illustreerinud E. PIKK

Keskpäeviti tilkusid katuseräästais jääpurikad, aga raagus sirelites säutsusid kui arust ära varblased.

«Nüüd on ju märtsikuu,» ütles selle kohta Aadu, «ja talve selg murtud.» Aadu juba neid asju teab, sest tema käib koolis ja koguni teises klassis. Ja koolipluusi rinnal on tal punane täheke. Katrinil on ka. Aga Katrin on alles esimeses klassis ja tema nii palju kui Aadu ei tea. Aadu oligi see, kes vaatas kalendrisse ja ütles:

«Homme on kaheksas märts. Mis päev see on!»

«Teisipäev!» ütles Katrin.

«Teisipäev jah!» kinnitas Kirsti. Kirsti veel üldsegi koolis ei käi ja tema kordab kõike järele, mis Katrin ees ütleb.

«Homme on hoopis naistepäev,» ütles Aadu.

«O!» hüüatas Katrin. Ja Kirsti ka hüüatas.

Aadu hakkas kohe oma hoiukarbi sisu üle lugema. Katrin hakkas ka. Siis otsis Kirsti oma hoiukarbi samuti välja. Aga Kirstil polnud midagi üle lugeda, sest tema on suur maiasmokk ja ta hoiukarp oli tühi.

«Mina nägin poes ilusat fassi,» seletas Aadu. «Sellel on suur punane mooniõis peal. Selle fassi ma nüüd kingingi emale naistepäevaks.»

«Mina kingin emale lilli,» otsustas Katrin. «Alpikanne. Kingin kolm õit.»

Kirsti nägu kiskus nutuseks: «Aga mida mina emale kingin!»

«Poleks maksnud nii maias olla,» pahandas Aadu. Ta luges oma raha veel kord üle. Seda jagus fassi jaoks just parajasti.

«Minul ka vist ei jää raha üle,» muretses Katrin.

Kirsti hakkas nüüd päris tõsiselt tihkuma.

«Sina, Kirsti, oled alles väike,» lohutas teda Katrin. «Sinul polegi veel tarvis midagi kinkida.»

Kirsti hakkas selle peale veelgi valjemini nutma.

«Hea küll,» ütles talle viimaks Aadu. «Ma võin ju oma fassi sinuga kahe peale kinkida.»

Kirsti tõnn jäi küll väiksemaks, kuid ta polnud Aaduga päri.

Ja ta ei tahtnud ka Katriniga lilli jagada.

«Sa oled va piripill ja jonnipunn ka!» ütles Aadu talle väga pahaselt. «Kui sa ei taha emale midagi kinkida, siis ära meid parem sega!» Ja läks poodi, et osta emale tass. Ning Katrin läks temaga kaasa. Aga Kirsti pugus salamahti esikusse ja nuttis ema mantlivarruka puha märjaks. Nii kurb ja õnetu oli ta.

Naistepäeva hommikul oli ema väga rõõmus. Kõik soovisid emale õnne, aga laual olid talle kingitused. Isalt maiustustekarp, Aadult punase mooniga tass ja Katrinilt lilled. Isalt oli ka lilli. Ja rohkem laual kingitusi ei olnud.

Kui kohv joodud, hakkas ema lauda koristama. See oli küll kaheksas märts ja naistepäev, aga laud tuli koristada ning toad kraamida ikka.

Siis olid emal nõud pestud ja ta tahtis võtta tolmulapi ning põrandapühkimise harja. Aga köögis polnud ei lapist ega harjast jälgegi.

«Kirsti!» hüüdis ema. Ent ka Kirstist ei olnud kippu-kõppu kuulda.

«Kirstikene!» hüüdis ema tagatoa uksele. «Mida sina siin siis teed!?!»

Kirsti ei lausunud sõnagi. Pigistas vaid harjavarre kõvasti kaenlasse.

«Kirstikene,» sosistas ema ja surus tüdruku pea oma põllesse. Sellepärast et Kirsti kingitus valmistas emale kõige suuremat rõõmu.

ÜLO VÕSAR

Kiisu laul

EMA ÜTLES,
ET KIISUGI LAULAB,
SIIS KUI MAJAS ON KOOR JA KOKK.
IMELIK!
SÖÖTSIN JA JOOTSIN NII KAUA,
KIISU AGA VURISEB JUSTKUI VOKK.

Lutilugu

TUULI TUKAS
ON TUTT UUS.
AGA TÜDRUK ON HUKAS —
LUTT SUUS!
MILLINE HÄBI,
PÄEVAD LÄBI
NÄRIDA LUTTI KUI ORAV KÄBI!

KIRSI KUNNAS

Pöialpoisi hällilaul

Väike metsamehikene,
pisukene pöialpoiss,
põsed tehtud pohlamarjast,
juuksed samblatordikesest,
silmad on sinised tähed.

Väike metsamehikene,
pisukene pöialpoiss,
kiigu kuuseokste kaenlas,
tudu, tudu tuuletoas,
kustuta sinised tähed.

Illustreerinud H. SAMPU

KIRSI KUNNAS

Kastrul ja kartulid

„Oi, olen mina vast aurupäine,
küll mina keen ja kohisen
kui pörgukatel,“
ütles kastrul
ja kergitas kaabut

pšš-šš.

„Küll mina keen ja kihisen
ja puhisen, pahisen,
sülitan, sahisen,
sähisen, kähisen,
ja vihaga rähisen,“
ütles kastrul
ja kergitas kaabut

pšš-šš.

RAADIO

Mulle meeldib rääkida. Aga ema pahandab: «Jäta ometi, mu pea juba huugab!»

Hea küll, kui mind ei lubata rääkida. Las räägib raadio. Kuid ta ei räägi, ta lausa karjub.

Ema saab jälle pahaseks: «Pane raadio kinni, mu pea huugab!»

Vajutan nupule ja raadio jääb vaik.

Ema ütleb, et tal valutab pea minu lobisemisest ja raadio kisast. Mina ja raadio peame olema vaiksemad. Kui raske on olla vaikne, tasa rääkida ja mitte kisada. Raadiol on kergem: keerad natuke nuppu ja ta lõpetab karjumise ning räägib vaevukuuldavalt, aga kui vajutad teisele nupule, jääb täiesti vakka. Kuid minu küljes ei ole niisuguseid nuppe. Emal ütles mulle täna: «Pane oma suu kinni!»

Väga raske on teha, mida kästakse.

TELEFON

Telefonis on inimese hääl. Kutsud kedagi ja ta on silmapilk kohal. Inimesed on väga targad, nad mõtlesid välja telefoni. Tahad rääkida mõne oma sõbraga, kutsu ta hääl telefonile ja see tuleb. Tahad isa kuulata, kutsu ta telefoni juurde ja kuuledki tema häält. Täna ma helistasin isale, kuid tema riidles minuga: «Miks sa mulle põhjuse ta helistad?» Vastasin: «Mul on ilma sinuta igav, sellepärast tahtsin su häält kuulda. Rohkem ma ei sega sind põhjusega.»

Telefoni teha pole sugugi kerge. Väga raske on püüda inimese häält kinni ja panna see juhtmesse. Ent inimene suudab kõike. Kui ma suureks kasvan, siis mõtlen välja uue masina. Ma ei tea veel, millise, kuid tingimata mõtlen välja.

RAAMAT

Kuigi raamatul pole suud, ta räägib. Ta jutustab muinasjutte, loeb luuletusi ja laulab laule nootide järgi. Emal loeb, aga tema suu läbi räägib raamat. Kui mina õpin lugema, räägib raamat minu suu läbi.

Kui ma õpin lugema, siis ei jäta ma raamatut rahule, las jutustab niikaua, kuni ma väsin ja magama lähen. Siis panen raamatu padja alla, aga kui ärkan, ütlen raamatule, et ta jutustaks mulle veel ühe muinasjutu.

Emal viib mind lasteaeda. Lasteaias on ka raamatud. Nad ootavad meid kannatamatult. Meie kasvataja loeb neid valjusti meile ette. Raamat rõõmustab, et me kuulame teda nii hoolega. Kui raamat räägib, oleme vaiksed. Ei tee lärmi, sest muidu me segame teda. Kasvataja ütles, et raamat on laste kõige parem sõber. Sellepärast me armastamegi raamatut.

Tõlkinud HELJO MÄND

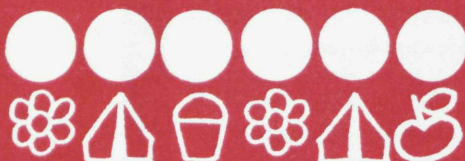
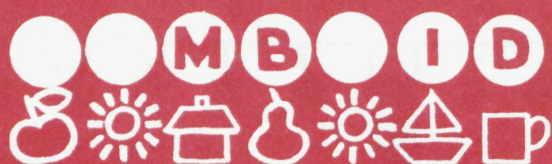
„Oh seda tõttu ja tõttu ja tõttu!“
hüüdsid vaid kartulid. „Oh seda tõttu,
ei tule sel lõppu, ei lõppu, ei lõppu.
Ei ole aega, meil tuli on taga,
veereta, keeruta, kupata aga,

põruta polkat, galopi galoppi,
ei ole siin ühtegi rahulist soppi.
Mispärast see tõtt? Ei meie tea!
Mine või lõhki, koor vastu ei pea.
Oh seda tõttu ja tõttu ja tõttu,
ei tule sel lõppu . . .“

Soome keelest tõlkinud EVI TÄEL

ARVA ÄRA! ARVA ÄRA! ARVA ÄRA!

MÕISTA, MÕISTA,
MIS SEE ON!

KUU JA TÄHED

KUU

ARVA ÄRA! ARVA ÄRA! ARVA ÄRA!

JAAN RANNAP

ERINEVAD NUPUD

Sa ju tead, kuidas muinasjutud algavad: «Elas kord üks poiss, kes...» Nojah, elas terve hulk poisse ja tüdrukuid, kes ei armastanud oma koolitükkide juures vaeva näha. Kui nad siis kuulsid, et kusagil kaugel suure müüri taga asub maa, kus ilma õppimata võib saada selleks, kelleks sa tahad, otsustasid nad muidugi sinna elama minna.

Missugune oli müür, mis kummalist maad ümbritses, seda ma ei tea. Aga see on igatahes kindel, et sellel müüril oli just nii palju nuppe, kui on maailmas elukutseid.

Esimese nupu alla oli kirjutatud «autojuht». Kes silmad kinni pani ning sellele vajutas, leidis enda kohe kummaliselt maalt. Ja mitte tavalise poisina, vaid juba autojuhina.

Teise nupu alla oli kirjutatud «fotograaf». See nupp tegi kõik päevapiltneiks. Kolmanda nupu kõrval seisis suurelt «mehaanik», aga mis edasi, seda võid väga hästi ise arvata.

Poiss, kellest mina tahtsin jutustada, vajutas nupule «lendur». Noh, ja kui ta silmad avas, seisiski kummalisel maal, lendurivorm seljas!

Üldiselt oli kummaline maa niisamasugune nagu see, kus ta varem oli elanud. Ja ka auto, mis pidurite kriginal tema ees pea-

tus, oli samasugune kui need, millega ta mõnikord varem oli sõitnud.

Autojuht avas viisakalt ukse. «Kas soovite sõita?» küsis ta. «Soovin küll,» ütles värske lendur. Ja palus end muidugi viia lähemale lennuväljale.

Nad sõitsid väga kiiresti. Autojuhil oli seljas nahkpluus. Lendurile tundus ta nägu kangesti tuttav.

«Vabandage,» küsis ta, «ega seltsimees autojuht varem veetorni Vitka ei olnud?» «Täpselt!» ütles autojuht. «Sai küll oldud.» Ja küsis vastu:

«Aga seltsimees lendur on vist see poiss Peefer, kellega ma kord kastanisõda pidasin?»

Niisiis oldi vanad tuttavad, kellel sobis väga hästi teha peatus tee äärde ehitatud kohvikus.

Kohvik oli päris tühi. Ainult üks külastaja istus seal ja ta ei joonud sugugi kohvi, nagu oleks võinud arvata. Külaline riidles valges torumütsis kokaga.

«Kuidas te ütlesite?» pahandas ta. «Lisate jahu ja tõstsite ahju? Kes siis niiviisi kooke teeb! Enne tuleb ometi munakollased vahustada. Missugusele nupule te siia maale tulekul vajutasite? Ma vean kihla, et see oli «pagari»-nupp.»

Torumütsis kokk punefas nagu peef. Ta oli tõepoolest nupule «pagar» vajutanud. «No näete nüüd!» kurjustas külaline. «Aga ise kipute kondiitritööle. Saiakesed on teie asi, armas sõber. Saiakesed-leivakesed. Kookide eest hoolitsen siitpeale mina.»

Ja ta tegi seda tõepoolest. «Nüüd sooviksin ma küll rutem lennuväl-

jale,» ütles lendur, kui kondiitri asjatundlikkuses ei olnud enam vähimatki kahtlust. «See siin on tore maa, kuid praegu tahan ma igatahes lennata.»

Ja siis ei peatunud nad enne, kui lennuvälja väravas.

Lennuväljal oli palju igasuguseid lennukeid. Lennukite ümber sagisid mehhaanikud. Sealsamas kõndisid lendurid ja naeratasid ilusatele tüdrukutele, kelle ametil on nii keeruline nimi, et pead hinge tõmbama, kui tahad välja öelda: stjuuardess. Aga kõige rohkem oli mehi, kelle uhke munder lubas arvata, et tegemist on lennuvälja ülematega. Neid oli koguni nii palju, et nad ei leidnud endale tegevust. Lendur Peeter sammus suure reisilennuki juurde, mis seisis teistest eemal.

«Kas ma võin sellega pisut lennata?» küsis ta.

«Aga muidugi!» ütles mehhaanik. «Olge lahked! Sellel siin on kõik korras.»

Ja ilus stjuuardess lisas:

«Ma kutsun kohe reisijad.»

Lendur Peeter juhtis lennuki stardirajale. Mootorid hakkasid tugevasti mürisema. Ikka kiiremini veeresid rattad. Äkki olid nad õhus.

«Kõrgus kuus kilomeetrit,» ütles stjuuardess. «Tunni aja pärast oleme mere ääres.» «Palun kinnitada rihmad,» ütles lendur Peeter. «Kohe proovin, kuidas tuleb välja surmasõlm.»

Aga reisijad plaksutasid ning hüüdsid: «Braavo!» Surmasõlm tuli suurepäraselt välja.

Nii algas lendur Peetri lendurielu. Hommikul viis ta reisijad sooja sinise mere äärde, õhtul tõi nad tagasi. Aga vahe-

peal jalutas ilusa stjuuardessiga. Ent ühel hommikul ei hakanud lennuki neli mootorit mürisema.

«Bensiin on otsas,» ütles mehhaanik. «Ja nagu ma kuulnud olen, ei leidu siin maal ka kedagi, kes oskaks seda juurde valmistada. Nagu ma kuulnud olen, ei tahtnud ükski siiatulija saada bensiinitegijaks.»

Sellest päevast alates võttis elu kummalisel maal erakordselt kummalise ilme. Lennuväljadel lonkisid lendurid elutute lennukite ümber. Tänavatel tundsid autojuhid igavust.

Kohvipoe ja pagaritöökojad sulgesid ukсед, sest kellelegi siin maal ei olnud möldriamet meeldinud. Aga ilma jahuta ei saa ometi kooke küpsetada.

Ainult lennuvälja ülemad olid rahul, sest lenduritel oli nüüd aega neile au anda.

Ühel niisugusel päeval kohtas lendur Peeter autojuht Viktorit.

«Igav,» ütles lendur Peeter.

«Väga igav,» ohkas autojuht Viktor.

«Muidu läheks harilikule maale tagasi, aga seal ei oleks ma lendur.»

«Ja mina autojuht.»

Siis vaatasid nad teineteisele otsa ja hüüdsid:

«Aga me võiksime nendeks saada!» Ja mõtlesid sinna juurde: «Harilikul maal juba bensiinipuudust ei tule!»

Kolm päeva matkasid lendur Peeter ja autojuht Viktor, siis seisis nad jälle müüri juures. Ja sulgesid silmad, et koos vajutada nupule.

Kas ka selle nupu juurde oli midagi kirjutatud? Kuidas siis!

Sinna oli kirjutatud «koolilaps».

Illustreerinud E. VALTER

AINO TIGANE

VÕÕRAS

Rein lahkus naabritädist vanaema väravas. Majja sisse minnes vajutas ta ukseingi lõuaga alla, sest parem käsi pidi palitutaskusse jääma, vasak aga kandis ema saadetud neljakandilist pakki. Kui pakk oli toas toolile asetatud, vasak käsi vabanes, ja selle poiss ette sirutaski:

«Tere, vanaema!»

Too ei pannud pisikest kombeviga pahaks.

«Tere-tere! Võta riideid vähemale, hakkame kooke küpsetama.»

«Pole aega,» teatas Rein ning pistis jälle välja, parem käsi ikka taskus.

Õues oli lund nii palju, et ei tarvitsenud seda kama-lukaupa veelaualt kaapida nagu linnas. Ehitaks lumememme silmapilk valmis. Ja millist toredat mäesõitu saaks keldrivallilt — ei, keldri katuse! Eriti, kui tagurpidi kelgule istuda...

Neist kiusatustest hoolimata sumpas poiss edasi kaugemasse õuenurka. Suvel kõrge olnud tara ulatus talle praegu vaid läkikõrvadeni. Selle taga algavas metsas seisid lühikesed männid-kuused üleni valges vatis. Noh, siin leidis lund otse hangede viisi.

Ometi otsis Rein pilguga hoopis suurematel puudel ringi, millel ka futike rohelist paistis.

«Nätsi! Nätsi!» hüüdis ta.

Vastuseid järgnes koguni mitu. «Kraak!» Vares ilmus hüüdjat uurima. «Tok-tok,» kostis rähnilt. Pöialpoiss, lindude keskel väikseim, nagu Rein oma pere keskel, häälitsetes: «Si-si-si.» Kuid kutsutavast mitte kõppu.

«Nätsi! Nätsi! Nätsi!» kordas Rein valjemini.

Seepeale juba liikus pikal kaharal kuusel ülemine oks. Rein jälgis teraselt. Kõikus teine oks allpool, kolmas... Ahaa! Poisi nägu lõi naerule. Ühtlasi tõmbas ta lõpuks parema kae taskust välja. Ja mis tal pihus

Illustreerinud A. VENDER

L. RAUDSIK

Andre: «Minul on väga tark isa. Ta oskab üksinda hobust juhtida.»
Agu: «Minu isa on ka tark. Ta oskab pliiatsi hästi teravaks lõigata.»
Raina: «Päh — see pole mitte midagi! Aga vaat minu isa — tema oskab apelsini niimoodi koorida, et sellest vesiroos saab.»

Lõbusaid kilde

Kasvataja: «Kus sa, Merle, elad!»
Merle: «Oma majas.»
Kasvataja: «Mis tänavas su maja asub!»
Merle: «Eks ikka seal, kus ma elan!»

Tarmo tuleb pärast haigust lasteaeda. Kasvataja küsib: «Tarmo, kas sul oli gripp külas, et sa niikaua kodus olid!»
Tarmo: «Ei grippi meil ei käinud, aga tädi Liisa käis küll.»

Väike Maarika veab värviliste pliiatsitega paberile kriipse ja hüüab: «Tädi, tule vaata, mis ma joonistasin!»
Tädi: «Mitte ei saa aru, mis asjad need on.»
Maarika [tähtsalt]: «No muidugi, ma joonistasin ju vene keeles.»

oli — pähkel! Õige pisike veel. Seda oli ta kodust kuni siiani hoolega hoidnud, sügaval taskus, kõvasti pihus. Kui nähakse, mine tea, kes niisuguse müraka sult ära näpsab. Nüüd tõukas ta lumemütsi tarapostilt maha ja seadis pähkli sinna. Okstekõigutaja oli vahepeal lennul tarale hüpanud, jäme saba tüüriks. Ta sibas teivaste teravaid otsi pidi nagu mööda siledat jooksurada lähemale.

Järsku märkas Rein: «Mis — sa oled võhivõoras...! Kasi minema, paksusabamees!»
Ta tahtis pähkli tagasi võtta. Samas ahmas «paksusabamees» selle suhu ja kadus tihnikusse, kuigi poiss teda lumega virutas.
Rein ei tundnud enam lusti ei katusesõiduks ega

memmeks. Ta lonkis kööki, kus vanaema tainast segas.
«Las mina,» kauples ta, ja puulusika endale saanud, klobistas nii, et vaata kui kauss katki läheb.
«Kes sulle liiga tegi!» päris vanaema.
«Keegi hall paksusabamees,» turtsus Rein. «Kole häbematu. Näppas pähklimüraka ära, mis ma Nätsile viisin.»
«Küllap oligi su Nätsi, ainult karva vahetanud.» Rein jahmus. Säh sulle võõra minemakihutamist! Oma orav. Õhukese pruuni asemel talveks uue kasuka selga tõmmanud, paksu halli. Vadis mulle näitama, mina aga...
Poiss jätkas taina segamist, ent mitte enam nõnda, et kauss puruneda võiks.

TRIBULISED JÄLJED

Holger
Pukk

Selles majas oli kaheksa korterit. Neli all ja neli üleval. Lapsi elas siin ilmatu palju. Kõige vanem neist oli Anti. Tema kandis punast kaelärätti, teised alles punast tähekest.

Midagi iseäralikku polnud selles majas kunagi juhtunud. Kuni ühel päeval said alguse imelikud lood.

Lepa-tädi tõstis tuhaämbri ukse taha koridori. Et pärastpoole poodi minnes võtab kaasa ja kallab suurde prügiurni tühjaks. Hakkab minema ja ämbrit võtma — aga see on täitsa tühi!

Siis jälle mõtleb Lepa-tädi, et läheb õige alla ja toob postkastist ajalehe ära. Hakkab minema — aga «Rahva Hää!» siinsamas ukselingil vahel!

Kord istub Lepa-tädi kiiktoolis ja loeb. Äkki märkab, et õues on hakanud vihma sadama. Temal aga sukad-rätid väljas kuivamas! Hakkab õue tõttama — nõõril rippunud asjad seisavad ilusasti ukse taga, puhas paber all!

Ühel hommikul koob Lepa-tädi õues sukka. Pikapeale hakkab vilu ja tädi läheb tuppa. Prillid ununevad pingile. Natukese aja pärast kiirustab neid otsima — aga prillid juba paelaga ukselingil küljes!

Kõik see teeb Lepa-tädile rõõmu. Aga äratub ka uudishimu, et kelle virgad käed ja hea süda võiksid siin küll mängus olla?

Ühel päeval saavad Saare-mammiga koridoris kokku. Ja tuleb välja, et temaga juhtuvad umbes niisamasugused lood. Kord on porised botikud ukse taga puhtaks läinud, kord on ämbritäis briketti kuuri eest toa-ukse taha rännanud, kord lukust lahti jäänud kojakapi riulitele uued paberid tekkinud.

Lepa-tädi uudishimu läheb veel kangemaks. Ta otsustab selle saladuse välja uurida. Tema juba neid uurimisasju teab ja tunneb! Enne pensionile jäämist sai mitu aastat miilitsajaoskonnas tööl olnud, tube tuulutatud, tolmu pühitud ja muid selliseid asju aetud.

Lepa-tädi paneb ääreni täis tuhaämbri kolksti ukse taha koridori ja lööb ukse prõmdi kinni. Siis teeb ukse uuesti tasa-tasa lahti ja kõnnib kiki-varvul õue. Prillid ja raamat kaasas. Seab enda pingile lugema. Nii et välisuks ja suur prügiurn jäävad mõlemad silma alla.

Kevadpäike paistab soojasti. Lepa-tädi loeb ja vaatab vilksti üle raamatu ääre. Loeb ja vaatab... Päike paistab, varblased sirtsuvad. Ja Lepa-tädi jääb magusasti tukastama.

Tukub, tukub. Äkki ärkab üles. Ega taha oma silmi uskuda. Tema enda ruuduline suurrätik on toast kiiktoolist siia põlvedele tulnud! Väga õigel ajal igatahes! Päike soojendab küll selga, aga jalad oleksid kindlasti vilutama hakanud. Mis imeväel ta siia sai?

Lepa-tädi on suures segaduses. Niisugune lugu käiks igal miilitsajuurdelejalgi üle mõistuse.

Tädi korjab oma asjad kokku ja läheb trepist üles.

Ukse taga uus üllatus. Tuhaämbri tühi mis tühi!

Tädi keerab ukse lukust lahti. Ja näeb: pruunil toapõrandal on triibulised jäljed. Lähevad kiiktooli juurde...

Oot... oot! Need on ju Anti uued ketsid, mis sihukesti triipe teevad! Anti oli ketsid alles eile ostnud. Kiitles veel, et esimest korda täiesti ilma ema abita.

No muidugi! Kõik on selge. Toavõtmed olid ju kogu aeg pingi peal...

Aga kuidas see Anti kõiki neid imeasju teha jõuab? Aa... Ega ta siis üksi! Ta pidi ju neile pisematele mingi juht olema...

Vaata siis, kui palju on sellest kasu, et sa miilitsameeste juures oled ametis olnud! Saare-mammile poleks need triibulised jäljed ilma pealgi sihukesti saladusi jutustanud.

Ja Lepa-tädi muheleb mõnusasti.

Aga kas Saare-mammile kõik ära rääkida? Ei, seda küll ei maksa teha. Viimati lobiseb edasi. Ajab sedaviisi Antil ja tema abimeestel kogu hea saladuse nurja!

SINU SÕBRAD VÄLISMAAL

SOOME PIONEERID

Pioneerideks võivad Soomes olla kõik poisid ja tüdrukud, kes ei ole nooremad kui 7 aastat ega vanemad kui 16 aastat.

Soome pioneeride vorm on niisugune.

Lapsed, kes ei ole veel seitsmeaastased, võivad pioneeride tegevusest ikkagi osa võtta.

Nemad kannavad siis rohelise äärega punast kaelarätti.

Selline on soome pioneeride märk.

Soome pioneeride deviisiks on:

«Võitluseks rahva ürituse eest ole valmis!»

EHITUS- MEISTER VEETILK

Maapöues tegutseb väike, kuid väsimatu ja osav ehitusmeister. Tilks-tilks-tilks! lööb tema tilluke vasar. Selle lakkamatute hoopide all annab järele isegi kõva kivi ja sügaval maa all tekivad imepärased saalid ning keerdkäigud. See ehitusmeister on veetilk. Kuidas ta töötab!

On vihmahoog. Krabinal langevad pilvedest loendamatud piisad. Nad ruttavad vallatult vadistades ojadesse ja jõgedesse. Ent osa veepiisku imbub mulda. Ikka sügavamale ja sügavamale. Lõpuks on neil vastas kõva paekivi. Ega nüüdki piiskade teekond lõpe. Agaralt asuvad nad otsima kivis peenikesi lõhesid. Ja nüüd näitab veetilk oma jõudu. Ta hakkab kivi lahustama. Kivi ei lahustu kiiresti nagu suhkrutükk teeklaasis, vaid selleks kulub palju-palju aastaid. Nii aegade jooksul tekivad maapöuekaljudesse looklevad koridorid ja lõpuks suured saalid. Isegi nii suured, et neis on ruumi jõgedele ja väikestele järvedele.

Maailmas on tuhandeid veetilkade ehitatud koopaid. Neid leidub ka Eestis. Meie koobastest on kõige suurem Kuimetsas. Sinna sisse mahuks sadakond poissi ja tüdrukut. Kõikidest koobastest kõige suurem on aga Mammutkoobas Ameerikas. Tema käikude kogupikkus on rohkem kui 250 kilomeetrit. Nii suurde koopasse võiks mahtuda kogu Tallinn—Narva vaheline raudtee.

Veetilk üksnes ei ehita, vaid ka kaunistab koopaid. Igas tilgas on lahustunud lubjasoolasid. Enne kui

tilk koopa laest maha langeb, jätab ta sinna tillukese kübeme nendest sooladest. Järgmine tilk lisab sellele oma kübemekese ja ikka nii edasi. Aja jooksul saab kübemetest pikk purikas. Koopa põrandale langenud tilkade lubjast kasvab laepurikale vastu sammas. Nii tekivadki maa-aluse koopa valged, roosakad, kollakad või rohelised kaunistused.

Teadlased on koobastest leidnud palju huvitavat: siin ammu elanud ürginimeste tööriistu, seintele kraabitud joonistusi. Leidude järgi võime nüüd otsustada,

kuidas elasid inimesed vanasti, mida nad oskasid ja kuidas välja nägid. Kui tahetakse ehitada hüdroelektrijaama või rajada kunstlikku merd, tuleb uurida, kas seal kohas maa all ei ole saale ja koridore. Kui on, võib kogu paisutatud vesi voolata maa alla ja elektrijaam ei hakkagi tööle, või saadakse mere asemel väike tiik. Vaata, missuguse vingerpussi võib maapöues töötanud veetilk hooletule ehitajale mängida.

EINAR KLAAMANN,
geoloogiakandidaat

LUKUD

ELAR
KUUS

«Tere, Peep! Kargasin enne tunde natukeseks sisse... Oi, mis sa sünnipäevaks oled saanud! Sahtliga kirjutuslaud. Ilus mapp. Haruldane pinal. Ja kõigil lukud ees. Kas need teevad krõpsti, kui käänata!»

«Teevad.»

«Siis on need vahvad lukud ja töötavad hästi. Mul on kah igal kapil ja kohvriil vahva lukk ees. Kõik asjad viskan luku taha krõpsti! ja võti taskusse. Muidu sõbrad kipuvad neid oma käega sorima. Ah-jaa, kui viimati sinu pool käisin, unustasin oma pastapliiatsi siia. Kas see on alles!»

«Alles. Panin sahtlisse.»

«Ja sahtli käänasid lukku!»

«Jah, krõpsti.»

«Targasti tegid, sa oled just minu moodi! Aga mu pliats — kas see on siis sahtlis!»

«Ei ole. Kui teisel hommikul kooli läksin, käänasin sahtli krõpsti lahti, võtsin su pliatsi välja, panin ta pinalisse, pinali krõpsti lukku ja koos pliatsiga mappi. Mapi käänasin kah krõpsti lukku ja kõik kolm võiti taskusse.»

«Tore! Kas mu pastakas jäigi kolme luku taha!»

«Ei. Koolis tegin mapi krõpsti lahti, võtsin pinali välja. Siis keerasin pinali krõpsti lahti ja võtsin su pastaka välja.»

«Ega sa teda viimati klassi unustanud!»

«Ei. Pärast tunde panin ta pinalisse, pinali krõpsti lukku. Pinali panin mappi, mapi krõpsti lukku ja tõin koju. Kodus tegin mapi krõpsti lahti, võtsin pinali välja...»

«Kärmemini, Peep! Minu kool algab viie minuti pärast.»

«... avasin krõpsti pinali, võtsin su pastapliiatsi välja. Lauasahtel krõpsti lahti, pastakas sisse, sahtel krõpsti lukku.»

«Kas vähemalt nüüd jäi pliats sahtlisse!»

«Kus sellega, ikkagi hea riist! Järgmisel hommikul käänasin krõpsti...»

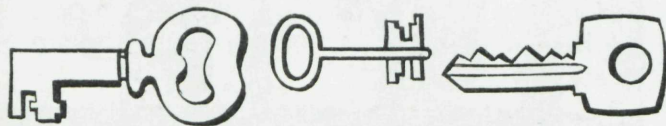
«Peep, jätta juba see hirmus krõpsutamine! Ma küsin, kas mu pastapliiats on praegu sahtlis!»

«Praegu! Praegu on sahtlis. Otsin kohe võtme.»

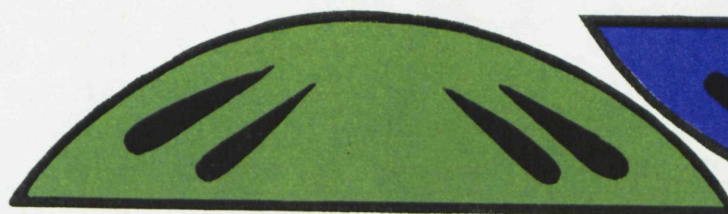
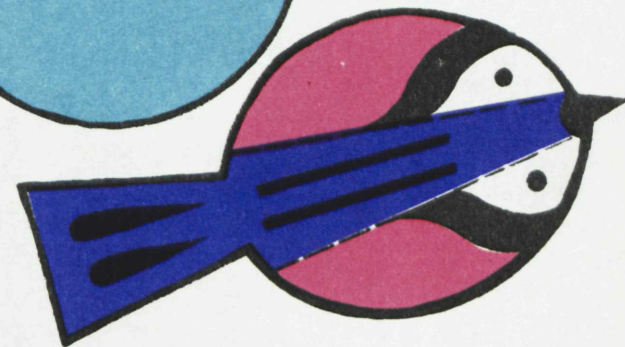
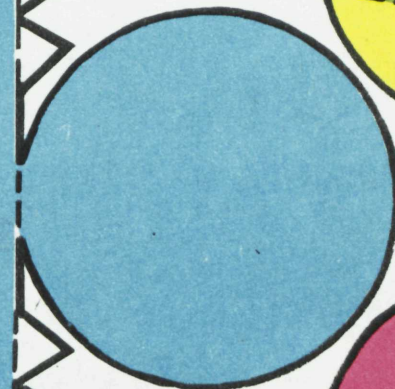
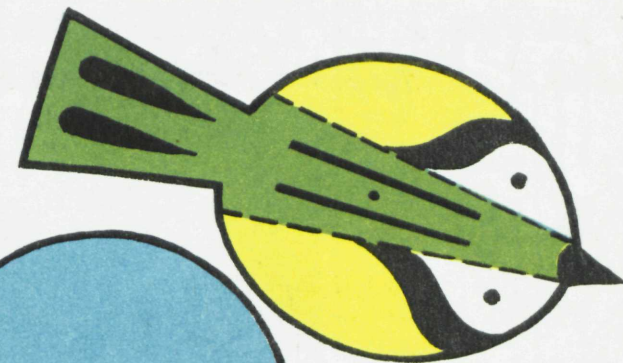
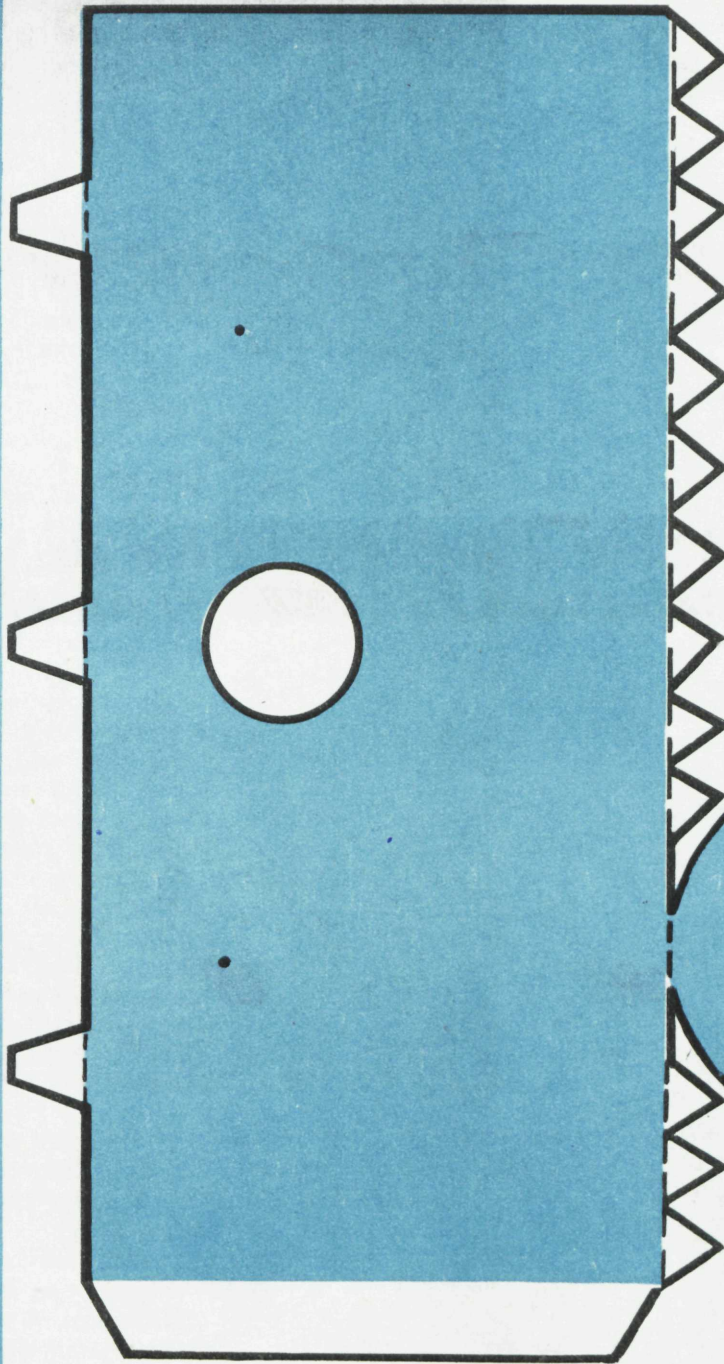
«Rufem! Rufem, või ma...»

«Oi, Tom, kuidas sa mind ehmatasid! Ajasid võtmed segi. Siin on mapi võti... Siin pinali võti...»

«Ah, tulen pliatsi järele teine kord, nüüd jooksen... Jäingi hiljaks — küll selle eest koolis saan! Kõik nende jõledate lukkude pärast.»

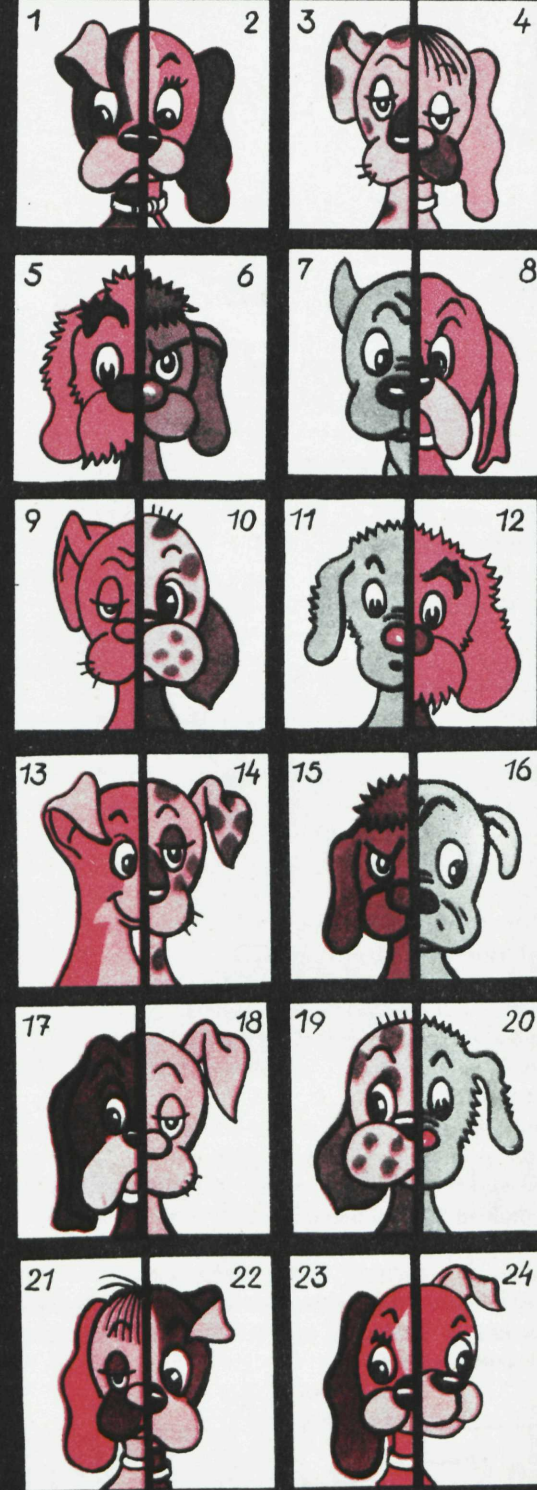
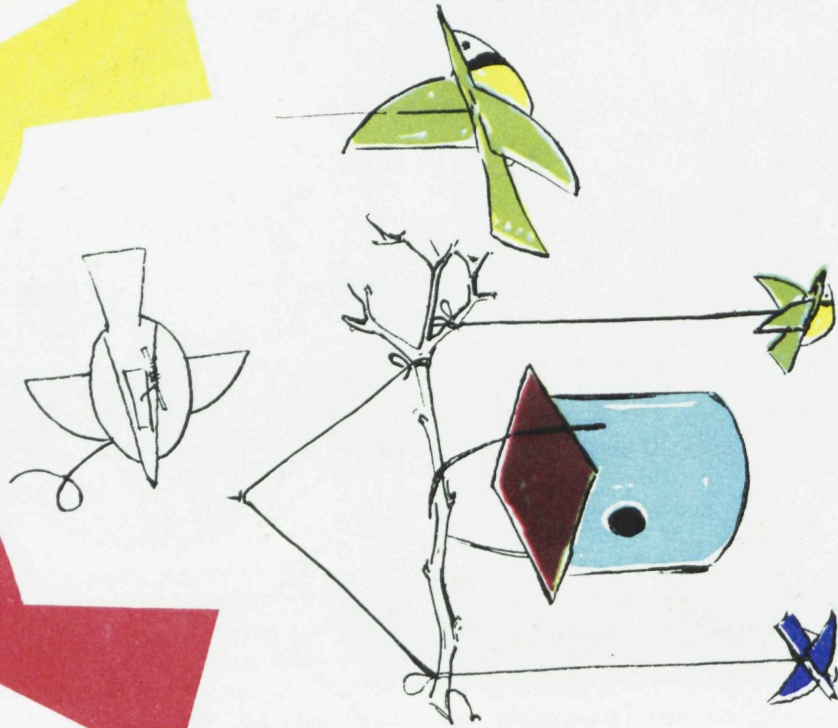
SEDA SINIST JOONT MÕÖDA LÕIKA VÄLJA KÕRVALOLEV KÄSITÖÖLEHT

LEEVIKE JA TIHANE

Külmal märtsipäeval lendavad majaõue leevikesed, aknale tulevad koputama tihased. Neil on kõht tühi. Poeta lindudele raasukesi, lina- või päevalilleseemneid, seo pekitükike akna või puuksa külge! Küll siis kuulud, kuidas linnud sulle aiitäh-aitäh! siutsuvad.

Kuid tuppa akna juurde või oma mängunurka võid üles panna pesakasti ning selle ümber leevikese ja tihase lendama. Lõikelehel oleva pildi järgi on pesakasti kokkuliimine lihtne. Oksale riputamiseks mureitse pesakastile jupike peenikest traati. Leevikese ja tihase seljal on kaks musta triipu. Nende kohale tee sisselõige. Tiivad pane sisselõigetest läbi. Nüüd torka lindude seljale (punktikohalt) auk, millest pane läbi niit. Et niit jälle välja ei tuleks, seo (nagu pildil näed) niidi külge puutikk. Lõpuks murra lindude punane ja kollane pugu kriipsjoont mööda allapoole.

ARVA'ARA! ARVA'ARA! ARVA'ARA! ARVA'ARA! ARVA'ARA!

MILLISED POOLED KUULUVAD KOKKU!

Peekond Ritsale

Meil võimutseb pakane. Lund on põlvini...

Ent Musta mere rannikul ei ole talvest jälgegi. Sooja on 15 kraadi ümber. Aina sajab vihma. Kui jälle päike paistab, lööb merepind säten-dama. Rannikul haljendavad aiad ja pargid. Pikkade saledate küpresside ja loorberipöösaste vahel valendavad kohalike elanike väikesed nelja-kandilised majad. Palmialleed viivad sanatooriumide, puhkekodude ja pioneerilaagrite juurde. Talvel on pioneerilaagrid suletud, aga suvel kihab kogu rand lastest.

Merest kaugemal, küngaste veerul levivad teeistandused. Sirgete rida-dena istutatud teepöösad on pöetud nii, et päike paistaks pöösale ühtlaselt igast küljest. Kevadel ilmuvad tumeroheliste teelehtede vahele roosad või valged õied. Veel kaugemal on mandariiniaiad. Mandariini-puude tihedas lehestikus küpsevad sügiseks ereoranžid viljad. Ühel puul on mitusada, isegi üle tuhande mandariinipalli.

Ja siis tõusevad taeva poole kõrged-kõrged Kaukasuse mäed. Need ei lase külmi põhjatuuli mererannikule ja seepärast on seal ka talvel soe. Kuid mägedes, ka kõige palavamal suvepäeval...

Asfalttee viib läbi lehtpuumetsa. Bussiaknast vaadates arvan tundvat peeneoksalisi kreeka pähklipeid, pruunitüvelisi kastaneid ja hallitüvelisi tammi. Mäenõlv muutub üha järsemaks. Nüüd sõidame otse kuristiku serval. Ühel pool voolab tumedas sügavuses karestikuline jõgi, teisel pool tõuseb peaaegu pilvedesse kaljusein. Kohati on tee raiutud läbi kaljunuka. Siis sõidame nagu tunnelis. Aegamööda kaovad lehtpuud, ilmuvad kuused ja pikkade pehmete okastega nulud. Mida kõrgemale mägedesse jõuame, seda jahedamaks läheb õhk. Kaovad ka okaspuud ning nüüd on mäeküljed kaetud madala võsa ja pöösastega. Kõrgemal rohetab aas. Seal näen lambakarja. Karjusel on peas kõrge valgest lambanahast müts ja seljas lai villmantel. Neis paigus elavad pikakasvu-lised ja tõmmude nägudega mägilased — abhaasid. Õhus tiirutab kot-kas. Bussijuht, elavaloomuline grusiinlane, ütleb, et mägedes on ka karusid ja metssigu.

Tee enam kõrgemale ei lähe. Paistavad juba täiesti paljad kaljumüra-kad. Mäeharjadel sätendab päikese käes igavene lumi ja jää. Seal on käre külm ja ka suvel sajab lund. Jääliustikud ulatuvad mäeharjadelt pikkade keeltena allapoole ja nirstavad tuhandeid tillukesi veeojasid. Need liituvad viimaks kiireks mühisevaks jõeks.

Buss sõidutab meid mägede vahel asuva kauni järve juurde. See on Ritsa. Järv on vähem kui kolm kilomeetrit pikk ega ole kilomeetritki lai. See-eest on ta väga sügav ja täis täpiliste külgedega forelle. Ritsa kargelt külm vesi sisaldab mineraalaineid. Seda on tervislik juua. Suvel sõidab Ritsale palju turiste. Neile on ehitatud järvekaldale hotell. Talvel nii kõrgele mägedesse ei pääse. Siis on siin kõik läbipääsmatuusse lume-hangedesse mattunud ega möödu päevagi, kui ei mölla kange tuisk.

EINO TALI

ELKNO Keskkomitee ja ENSV Pioneerorganisatsiooni Nõukogu lasteajakiri «Täheke» nr. 3 — 1968, IX aastakäik, ilmub üks kord kuus. Toimetuse address: Tallinn 1, Estonia pst. 4, tel. 449-70, 475-20. EKP Keskkomitee Kirjastus.

Kolleegium: V. Kotkas, H. Mänd, A. Piirma, H. Pukk (peatoimetaja), H. Raigno, M. Velleste. Kunstiline toimetaja E. Pikk, vanem tehniline toimetaja V. Hurt, vanemkorrektor E. Orgmeis.

Laduda antud 25. I 1968. Trükkida antud 22. II 1968. Trükkarv 58 000. Paber 90×60/8. Trükipoogmaid 2. Arvestuspoogmaid 2,81. MB-01866. Tellimise nr. 122. Trükkida «Oktoober», Tallinn, Kreutzvaldi 24.

Esikaanel H. LARETEI
joonistus «Viimane lumememm».

Детский журнал ЦК ЛКСМ Эстонии и Совета Пионерской организации Эстонской ССР «Тяжеке» («Звездочка»). На эстонском языке. Выходит один раз в месяц. 281 учетно-издательских листа. Типография «Октобер», ЭССР, Таллин, Креutz-валди, 24. Адрес редакции: ЭССР, Таллин 1, бульвар Эстонии, 4. Цена 15 коп. Зак. 122. Ти-раж 58 000.

et veebruarikuu „Tähekeses“ kutsusin kõiki oma sõpru joonistusvõistlusest osa võtma? Joonistada võid kõigest, mis sind huvitab. Nendele lastele, kes pole veel töid saatnud, ütlen, et joonistusi ootan 1. aprillini. Töö tagumisele poolele kirjuta oma ees- ja perekonnanimi, kool, klass ja vanus. Väiksemad lapsed, kes koolis ei käi, kirjutavad koduse aadressi. Umbrikule märgi: Tallinn 1, Estonia pst. 4. „Tähekeses“ toimetus. Võistlustöö.

Joonistusi ootama jäädes
Täheke

TEEME LAHTI POSTIPAUNA!

Leevike *

TALVEL KUUSE OKSA PEAL
KAUNIS LEEVIKE ON SEAL.
ÜTLEB VAIKSELT TA:
«TAHAN SÜÜA MA.»

LEEVIKE ON ARMAS LIND,
PUNANE ON TEMA RIND.
VÄIKE SUUKE, TSI-TSI-TSI,
LAULAB AINA: «TI-TI-TII!»

AINA MÄRDLA,
Luke Algkooli õpilane

* * Naljalugu

HOMME OLI PÜHAPÄEV.
KUI SAJAB LUND, ON SUVI KÄES.
HIRED KASSE PÜÜAVAD,
KASSID KOERI SÕBRAKS HÜÜAVAD.
EILNE PÄEV ON ALLES EES.
KÄRBES LENDAB KÄRJEMEES.
ÕÕ ALGAB HOOPIS HOMMIKUL.

MARJE KAAREMAA,
Kilingi-Nõmme Keskkooli õpilane

«Meie kosmonaudid Kuul»
— joonistanud RIINA PERE Pärnust.

